Dyddiad cyhoeddi Mehefin 2010

Deall canllawiau NICE

Gwybodaeth i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau'r GIG

National Institute for Health and Clinical Excellence

Blocio atodyn atrïaidd chwith y galon er mwyn atal strôc mewn ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd, gan ddefnyddio cathetr

Mae 'arweiniad Techlechyd' NICE yn rhoi cyngor i'r GIG ar pryd a sut y gellir defnyddio triniaethau llawfeddygol newydd mewn arfer clinigol.

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir trin ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd yn y GIG gan ddefnyddio cathetr i flocio atodyn atrïaidd chwith y galon er mwyn atal strôc. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae arweiniad Techlechyd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Mae ymyriad yn brawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynghylch arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbyty) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n darparu gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Golyga hyn nad oes llawer o wybodaeth ar gael hyd yma am ba mor dda mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio ffibriliad atrïaidd na'r driniaeth yn fanwl – dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chyngor i chi am hynny. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am

eu gofyn i’ch meddyg i’ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau o wybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 7.

Beth y mae NICE wedi'i ddweud?

Gellir cynnig y driniaeth hon yn rheolaidd fel opsiwn triniaeth i bobl sydd â ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd, cyn belled â bod meddygon yn siŵr:

- bod y claf yn deall beth mae'n ei olygu (yn benodol bod y driniaeth yn gallu achosi cymhlethdodau sy'n peryglu bywyd mewn nifer fach o bobl) a'i fod yn cytuno i gael y driniaeth, ac
- y caiff canlyniadau'r driniaeth eu monitro.

Dylai tîm o weithwyr gofal iechyd proffesiynol sydd â phrofiad o reoli ffibriliad atrïaidd a strôc gysylltiedig benderfynu pa gleifion ddylai gael y driniaeth hon. Dylai'r tîm gynnwys cardiolegydd ac arbenigwyr priodol eraill. Dylid ystyried cleifion ar gyfer triniaethau eraill a dylid rhoi gwybodaeth berthnasol iddynt.

Mae hon yn driniaeth gymhleth a dim ond meddygon sydd â hyfforddiant penodol a phrofiad perthnasol ddylai ei chyflawni, a hynny mewn ysbytai sydd â chyfleusterau ar gyfer cynnal llawdriniaeth frys ar y galon.

Mae NICE yn gofyn i feddygon anfon gwybodaeth am gymhlethdodau sy'n gysylltiedig â'r ddyfais at yr Asiantaeth Rheoleiddio Meddyginiaethau a Chynhyrchion Gofal Iechyd er mwyn gwirio diogelwch y driniaeth dros gyfnod o amser.

Sylwadau eraill gan NICE

Nododd NICE fod gwahanol ddyfeisiau'n cael eu defnyddio i flocio'r atodyn atrïaidd chwith ac y gallai hyn effeithio ar y canlyniadau clinigol. Hefyd, nododd fod cyffuriau newydd i leihau'r risg o gymhlethdodau ceuladau gwaed sy'n gysylltiedig â ffibriliad atrïaidd yn cael eu datblygu.

Blocio atodyn atrïaidd chwith y galon er mwyn atal strôc mewn ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd, gan ddefnyddio cathetr

Efallai nad hon fydd yr unig driniaeth bosibl ar gyfer ffibriliad atrïaidd. Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha opsiynau triniaeth eraill sydd ar gael.

Yr enw meddygol am y driniaeth hon yw 'Achludo’r atodiad atrïaidd chwith drwy’r croen mewn ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd er mwyn atal thrombo-emboledd'. Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Mae ffibriliad atrïaidd yn digwydd pan fydd dwy siambr uchaf y galon (atria) yn curo mewn ffordd afreolaidd a chyflym. Gall achosi symptomau megis crychguriad y galon, penysgafnder a diffyg anadl. Mae mwy o risg y bydd pobl â ffibriliad atrïaidd yn datblygu ceuladau gwaed yn y galon. Gall y ceuladau gwaed hyn ffurfio yn yr atodyn atrïaidd chwith (sach bach oddi ar yr atriwm chwith). Gall ceuladau gwaed dorri i ffwrdd o'r atodyn atrïaidd chwith, teithio i unrhyw ran o'r cylchrediad a blocio pibell waed leol (thrombo-emboledd).

Rhoddir meddyginiaethau i deneuo'r gwaed yn aml er mwyn lleihau'r risg o strôc thrombo-embolaidd. Gall llawdriniaeth i osod dyfais arbennig sy’n blocio'r atodyn atrïaidd chwith fod yn opsiwn triniaeth arall.

Yn y driniaeth hon bydd y claf o dan anesthetig cyffredinol fel arfer. Gosodir tiwb tenau (cathetr) i mewn i wythïen yn rhan uchaf y goes (gwythïen y forddwyd) a chaiff ei lywio i mewn i'r atriwm chwith. Symudir dyfais arbennig i fyny'r cathetr i’w lle yng ngheg yr atodyn atrïaidd chwith. Mae’r ddyfais hon yn atal unrhyw geuladau gwaed rhag mynd i mewn i’r llif gwaed. Defnyddir techneg ddelweddu a elwir yn ecocardiograffeg trawsoesoffagaidd er mwyn cadarnhau pa mor dda mae'r ddyfais yn gweithio a'i safle yn yr atodyn atrïaidd chwith.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Mae NICE wedi dweud bod y driniaeth hon yn ddigon diogel a'i bod yn gweithio'n ddigon da i gael ei defnyddio yn y GIG. Os yw eich meddyg yn credu bod hon yn driniaeth addas i chi, dylai sicrhau eich bod yn deall y manteision a'r risgiau o hyd cyn gofyn i chi gytuno i gael y driniaeth.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon? Beth yw'r manteision?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydyw y byddant yn digwydd?
- Pa ofal fydd ei angen arnaf ar ôl y llawdriniaeth?
- Beth fydd yn digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Gallech ddewis cael y driniaeth hon, cael triniaeth wahanol, neu beidio â chael triniaeth o gwbl.

Ceir disgrifiad bras o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE isod. Edrychodd NICE ar naw astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio?

Mewn astudiaeth o 707 o gleifion, digwyddodd strociau (o unrhyw fath) ar gyfradd o 2.3 fesul 100 o flynyddoedd-cleifion mewn cleifion a gafodd warfarin a 3.2 fesul 100 o flynyddoedd-cleifion mewn cleifion a gafodd y driniaeth. O'r 463 o gleifion a ddewiswyd ar gyfer y driniaeth, blociwyd yr atodyn atrïaidd chwith yn llwyddiannus mewn 408.

Nododd astudiaeth o 111 o gleifion fod dau glaf wedi cael strôc (un ar ôl 173 o ddiwrnodau a'r llall ar ôl 215 o ddiwrnodau). Ni ddangosodd yr ecocardiograffeg trawsoesoffagaidd a gynhaliwyd mis a chwe mis ar ôl y driniaeth fod unrhyw broblemau â'r ddyfais yn y naill glaf na'r llall. Cafodd dau glaf bwl o isgemia dros dro (strôc fach).

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr y dylid mesur pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio yn ôl canlyniadau allweddol megis rhyddid rhag strociau a chymhlethdodau eraill yn ymwneud â'r ymennydd a'r galon.

Risgiau a phroblemau posibl

Cofnodwyd achos o waed yn cronni o amgylch y galon mewn un allan o 111 o gleifion mewn un astudiaeth. Bu'n rhaid cynnal llawdriniaeth frys ar y galon o fewn pedair awr i gael y driniaeth. Datblygodd y claf thrombosis gwythïen-ddofn yn hwyrach a bu farw 27 diwrnod ar ôl y driniaeth.

Mewn astudiaeth o 73 o gleifion, roedd angen llawdriniaeth ar y galon ar un claf oherwydd bod y ddyfais yn rhydd. Bu farw un claf yn dilyn ataliad ar y galon 30 munud ar ôl y driniaeth. Nodwyd mai achos y farwolaeth oedd emboleiddiad yn sgîl y ddyfais (y ddyfais yn symud o'i lle ac yn mynd i mewn i'r cylchrediad).

Yn yr astudiaeth o 707 o gleifion, nodwyd emboleiddiad yn sgîl y ddyfais mewn tri allan o 463 o gleifion a gafodd y driniaeth: canfuwyd un yn ystod y driniaeth a dau drwy waith delweddu ar ôl 45 diwrnod.

Yn yr un astudiaeth, bu'n rhaid draenio allrediad pericardiaidd (gwaed yn dianc i mewn i'r sach o amgylch y galon) mewn 22 o gleifion. Nodwyd allrediad pericardiaidd nad oedd angen ei ddraenio mewn wyth claf; a nodwyd curiad calon afreolaidd yn gysylltiedig â'r driniaeth mewn un claf a gafodd y driniaeth.

Nododd astudiaeth arall y bu'n rhaid cynnal llawdriniaeth i dynnu darn o wifren ddosbarthu a oedd wedi torri mewn un allan o 75 o gleifion. Yn yr astudiaeth o 111 o gleifion, cafodd un claf anaf i rydweli'r forddwyd ac un arall geulad gwaed yn yr atriwm chwith yn ystod y driniaeth, ac felly ni osodwyd y ddyfais.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr fod llawdriniaeth frys i gael gafael ar ddyfais a osodwyd yn anghywir, a 'thwll parhaus yn y galon' ymhlith y cymhlethdodau eraill posibl.

Rhagor o wybodaeth am ffibriliad atrïaidd

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi gwybodaeth a chymorth pellach i chi. I gael manylion am holl ganllawiau NICE ar ffibriliad atrïaidd, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ynglŷn ag atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn gofyn barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechyd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud ag 'achludo'r atodiad atrïaidd chwith drwy'r croen mewn ffibriliad atrïaidd nad yw'n falfaidd er mwyn atal thrombo-emboledd'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/guidance/HTG222

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence
MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-8156-4
N2265 1P June 10

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2010. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE